

---

cinsel eylem bağımsız mı?

bugün insana ait ne varsa toplumsallaşmış; yani düzenlenmiş, bazı kurallarla sınırlanmış durumda. yaşam zorunluluklarımızdan biri olan cinsel dürtü de, değişen her toplum yapısında farklı düzenlemelere tabi kalmakla birlikte, her zaman toplumsal ilgi alanı içinde olmuştur.

zaman içinde, kadın erkeğin egemenliği altına girerken, cinsel eylem de, üreme eyleminden ayrılaşarak başlıbaşına düzenlenişe sahip bir eylem haline geldi. zamanın bir döneminde cinsel eylemin nesnesi olmayan birçok organ, bugün neredeyse fetişize edilmiş durumda. sadece üreme eylemi olmaktan çıkışın göstergelerinden biri de şüphesiz doğum kontrol yöntemleri. yalnız burada bir noktayı, önemli bir noktayı atlamamak gerekiyor: cinsel eylem üreme eylemi dışına çıkarken kadın ve erkek için aynı biçimi almadı, iki cins için farklılaştı. erkeğin ve kadının farklılaşan cinsel rolleri ve asıl olarak onunla belirlenen toplumsal rollerine uygun cinsel davranışları gelişti. kadının cinsel davranışına ilişkin veriler artık tarihte görülemez oldu. antik yunanda ve romada erkek çocukların belli bir yaşa gelinceye kadar, daha yaşlı yurttaş erkeklerle beraber olduklarını, adeta onlar tarafından "eğitildiğini" görüyoruz. ama kadınlara ilişkin anlatılanlar birkaç sözden ibaret. bu durum birçoklarının roma ve yunan eşcinselliği diye bahsettiği şeydir. ancak, bugün için "ahlaki sistemimiz" içinde olumlu yer tutmayan eşcinselliğin, o zaman eşcinsellik diye bir kavramla ifadelendirilmediği, durumun toplumun düzenlenişinde bir olgu olduğu atlanmamalıdır. değişen toplum yapılarının incelenmesi sürdürüldüğünde cinsel davranış ve cinsel rol konusundaki değişimleri de görmek olanaklıdır. ortaçağ fransasında, ekonomik sistemin düzenleniş, mülke sahip olanlar arasında sadece büyük erkek çocuğun resmi evlilik yapmasına izin veriyordu. diğer erkek çocuklar ise gayri resmi sayılan ilişkiler kurup, bunlardan çocuk sahibi olabiliyorlardı. daha sonradan, fransa krallarının çoğunun eşcinselliğinin, karıları olmak ve tahta varis bırakmak koşuluyla kabullenildiği görülmektedir. "eşcinselliğin" toplumsal örgüde işlevsel bir yeri vardı, şüphesiz. ama, bugün, aile yapısının çekirdek aileye dönüşmesiyle, toplumsal kurgu bunun üzerinde yükselirken, eşcinsellik, toplumdışı ve sapkınlık olarak nitelendiriliyor.

cinsel rol gibi, cinsel davranışın da mutlak olmadığını, toplumsal yapı ve kültürel birikime göre değiştiğini, tüm biyolojik temeline rağmen "öğrenildiğini" ve "öğretilildiğini" anlatmaya çalışırken, eşcinsellik üzerinden örnekleme yapılması, başkalarının da olmadığı anlamına gelmemeli. bugün "ensest" dediğimiz şey, "çocuk seviciliği" dediğimiz şey; hepsi hepsi toplumsal düzenlenişe, zamana göre anlam kazanmaktadır.

gelelim bugüne... zamanla değişen cinsel davranış kalıplarından, güne uygun olanları, çocukluktan itibaren öğretilmekte. eğer, özel olarak öğretilmek istenen bir şey yoksa, eylemin kendisinin fiziği dışında, bir sınırlama, zorlama olmaması beklenir. ancak, biliyoruz ki, homoseksüelliğin yanlış, heteroseksüelliğin doğru; enestin, çocuk seviciliğinin iğrenç, bizim için tanımlı yaş, ırk, din ve cins'ten "birini" seçmenin iyi; tek eşliliğin doğru, çok eşliliğin yanlış olduğu nasıl olduğunu hiç bilmediğimiz bir şekilde öğretilmiştir. bir gün gelip de, nasıl bildiğimizi kendimize sordüğümüzde, bazı kavrayışlarımız olduğunu ve bunların hep onaylanmış olanlar olduğunu görürüz. üzerimizde özel bir zorlama olmadığını düşünürüz. ama, heteroseksüellik doğal, tek eşlilik doğru olarak gösterildiğinde, geri kalanları yanlış, doğal olmayan olarak varsayılmamış mıdır zaten?

kadın ve erkek cinselliği

insanların bağımsız birer eyleyen olmayıp, yönlendirilebilir olmalarını sağlayan araçlardan bir tanesi cinsel eylemin sınırlarının çizilmesidir. erkek ve kadın için ayrı ayrı tanımlanmış cinsel rol ve davranışlar, erkeklerin kadınlar üzerindeki egemenliğini sürdürecekt/yeniden üretecek şekilde kurumlaşmıştır. bu kurumlaşmada kadın cinselliği, erkeğin talebine yanıt verecek

---

şekilde tanımlanmıştır. bireyin kendi başına değil de, kendisinde varolan ve bir gereksinimi karşılayan şeylerden ötürü toplumsal olabildiği bugünkü durumda, kadın kendisini ortaya koyarak değil -kendisi olabilme şansı, aynı zamanda bu nedenden de hiç olmadığından-kendinde olanı, bedenini ortaya koyarak toplumsallaşabilir. kadın, tanımlanmış normlara göre "güzel" olduğu ölçüde ya da anneliği aracılığıyla toplumsallaşabilmekte. bunun dışında kalan kadınların cinsiyetleri bile tartışma konusu olmaktadır.

kadın ve erkek cinselliğinin farklı tanımlanışı, cinsel rollerin, dolayısıyla toplumsal konumlanışın da farklı olması anlamına geliyor. cinsel davranışın tanımlanmış olan biçimlerindeki en küçük farklılaşmanın bile küfürlerin ve alayların konusu olması -kaldı ki kadın bedeni herşeyiyle küfür malzemesi- vurgunun cinsel eylemin kendisinden çok, dışlama aracılığıyla dayatılan bir toplumsal kurumlanışın reddedilişine olduğunu gösteriyor.

cinsel eylemin sınırlanışının, eylemin kendisiyle değil de toplumsal kurumlanışla belirlendiğinin çarpıcı örneklerini yine antik yunan ve romada bulmak olası: kurulabilecek cinsel ilişkiyi belirleyen şey tarafların köle ya da yurttaş, kadın ya da erkek, yetişkin ya da çocuk olmalarıdır. burada anahtar sözcükler "aktiflik" ve "pasiflik"tir. yurttaş yetişkin erkek aktif olmalıdır; onun pasifliği hiçbir şekilde hoş görülemez. hele de aktif lezbiyenlik yapan kadın aşağılıktır, öyle ya yetişkin yurttaş erkeğin rolüne soyunmuştur. ancak, yetişkin, yurttaş ve aktif erkeğin de tanınması gereken bazı erkler vardı: karısı, köleleri ve metresiyle ilişkiye girebilir fakat hayvanlarla, tanrılarla ve ölümlerle giremezdi. yine de bir kölenin efendisinin içine girmesi hoş karşılanmazdı. ("becermenin" iktidarı ve küfürlerdeki yansıması burada gelişmeye başlamış olsa gerek)

bir diğer önemli gösterge de, atina yasalarında, bir oğlana ya da kıza tecavüz edenler için konan cezaların aynı olması, tazminatın toplumsal konuma göre değişmesidir.

80'lerde türkiye'de kadın hareketi, kendisini ifadelendirmeye çalıştığı anda, sosyalistlerin de içinde olduğu geniş bir kesim tarafından, cinsel eylemin genel eylemden aşağı görülerek ayrıştırılmış olmasından yararlanarak "bunlar cinsel özgürlük istiyorlar" diye saldırıya uğramıştı. erkeğin cinsel rolüne yönelik tehditin motive ettiği bu saldırıların gerçeğinin farkına varılmadığından "hayır..." diye başlayan bir dizi savunmayla ne kadar "masumane" istekler dile getirildiği anlatılmaya çalışılmıştı. öyle ya, kadınların bildikleri -yaşadıkları değil- aslında sadece gördükleri cinsel davranış erkeğinkiydi. bu cinsel davranışın örgürçesi de her önüne gelenle yatağa girmek olabilirdi! böyle bir kavrayışın, biraz daha derinleşerek, cinsel eylemin tene, aslında tene de değil cinsel organlara indirgenmesine dayadığı görülebilir. kadın vajinası, bunun sonucunda, erkek için olduğu kadar, kadın için de saplantı durumuna geldi. tecavüze uğrayan kadınlar için fiziksel acıdan çok, kişiliklerinin tümünden yokedildiği duygusu ağırlıktadır. ama, fiziksel farklılıkları bir yana, erkeğin laf atmasıyla, tecavüz etmesi arasında bir fark yok. başka birçok durumda olduğu gibi, bu iki durumda da kadınların onuru çiğneniyor, varlıkları yok sayılıyor.

cinsel eylemin örgürleşmesi!

cinselliğin, hep yok sayılan olduğu düşünülür. aslında yok sayılan sadece bağımsız, kurumlaşmamış cinselliktir. cinselliğin kurumlaşmasının bugünkü aracı ise söylemdir. cinsellik hızla yapma ediminden söyleme edimine doğru kaymaktadır. çoğumuz, cinsellik hakkında eskiye göre daha fazla konuşabildiğimizi düşünerek baskılardan kurtulduğumuzu sanırız. küfürle, argoyla, alayla geçen cinsel eylem üzerine yapılan konuşmalarla örgürleşildiği sanılır. oysa cinsellik, tanımlanmış sınırlar içinde hep bahsi geçen bir konu olmuştur, açıktan değil, gizli kapaklı belki; herkesin bildiği ortaklaştığı bir giz. bugün sadece, bazı değerlerin içinin boşaltılarak, "giz"den kurtulunmuştur. öyle ki, her ay, hemen tüm "kadın" ve "erkek dergileri"nde cinsellik, erkek iktidarı ve bu iktidarından bir parça da olsa pay alması gereken, bunu da orgazm olarak elde edecek olan kadın üzerine sürülerece yazı

---

bulmak olanaklıdır. hiçbirini, zaten böyle kaygıları olmadığından, kadın ve erkek arasındaki, toplumsal düzenlenişin tüm egemenlik ilişkileri üzerine sorgulama yaparak cinsel düzenlenişi değiştirmeye çalışmaz; varolan düzenleniş içinde gevşeme noktaları bulmaya çalışırlar.

“pornografi”, “erotizm” ve “romantizm”, cinsel davranış kalıplarının sürmesinin, yeniden üretilmesinin, yapmadan söyleme geçişin endüstrileşmiş biçimleri durumundadır. pornografi ve erotizm erkeksi kalıpları içinde yaşarken, romantizm de, koskaca bir pembe diziler, aşk romanları endüstrisiyle kadınlar için tanımlanmıştır. görülüyor ki, kadının varoluşunun tanınmadığı, insanlar arasındaki erk üzerine kurulmadığı herhangi bir düzenlenişte, insanlar arasındaki özgür ilişkilerden ve tabii ki cinsel ilişkilerden söz etmek olanaklı değil. bir dönem avrupa'da, kadın öğretmenlerin bakire olması gerekliliğinin konulabileceği kadar aşağılanan cinsel eylemin tek kurtuluşu, diğer bedensel ve duygusal tepkilerle birleştirilebileceği bir yaşam olabilirmiş gibi gözüküyor.

---

kaynakça

- **batıda aşk ve cinsellik**; derleyen george dubby, iletişim yayınları
- **erkek ortaçağ**; george dubby, ayrıntı yayınları
- **şövalye, kadın ve rahip**; george dubby, ayrıntı yayınları
- **cinsel devrim**; wilhelm reich, payel yayınları
- **cinselliğin diyalektiği**; shulamith firestone, payel yayınları
- **cinselliğin tarihi 1, 2**; michel foucoult, afa yayınları
- **aile sorgulanıyor**; diane gittins, pencere yayınları
- **ailenin ölümü**; david cooper, kıyı yayınları
- **cinsiyet psikolojisi**; oswald schwarz, özgü yayınları
- **eros ve uygarlık**; herbert marcuse, idea yayınları